

United States Holocaust Memorial Museum

Interview with Marija Kašekienė

RG-50.473*0158

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: Pirmiausia norėčiau, kad prisistatytumėte. Koks jūsų vardas ir pavardė?

Marija Kašekienė: Aš – Marija Kašekienė, mergautinė Kibirkiškytė.

Alicija Žukauskaitė: Kuriais metais esate gimusi?

Marija Kašekienė: 1925.

Alicija Žukauskaitė: O kur?

Marija Kašekienė: Alytaus rajone, Druskininkų kaime.

Alicija Žukauskaitė: Sakykit, kur jūs gyvenote, kai prasidėjo karas?

Marija Kašekienė: Gyvenome Merkinėje.

Alicija Žukauskaitė: Ar prisimenate, kaip jis prasidėjo?

Marija Kašekienė: Prisimenu.

Alicija Žukauskaitė: Papasakokite, kas buvo.

Marija Kašekienė: Buvo sekmadienis, ėjau iš pirmųjų mišių, ir stovėjo mokyklos sargė ir mokytojas dar vienas, ir jie kažko sunerimę žiūrėjo aukštyn. Sustojau ir aš. Pamačiau, kad atskrenda lėktuvai. Suskaičiuot – nepasakysiu. Ir staiga pradėjo kažkas poškėti. Aš nesupratau, kas. Parbėgau namo. Pasirodo, kad tai buvo bombardavimas. Bet kai arti, tai garsas savotiškas. Nedunda, bet paukšči. Sužinojome, kad vokiečiai užpuolė Lietuvą. Va tiek.

Alicija Žukauskaitė: Ar Merkinėje gyveno žydų prieš karą?

Marija Kašekienė: Merkinėje žydų buvo daug. Gyveno. Va, jei dabar važiuot pro Merkinę, stovi vidury cerkvė, aplinkui aikštė, tai aplinkui šitą aikštę buvo visur tik žydų namai.

Alicija Žukauskaitė: O kas su jais atsitiko, kai prasidėjo karas?

Marija Kašekienė: Nu, kad aš negaliu pasakyti... Bėgom, visi bėgom iš miestelio, ir jie bėgo. Bėgom tokia minia žmonių visom gatvėm, Vilniaus gatve, Kauno gatve. Bėgo žmonės, ir aš su tėvais bėgau.

Alicija Žukauskaitė: Tai, žodžiu, visi miestelio žmonės bėgo iš miestelio?

Marija Kašekienė: Bėgo, bėgo. Pradėjo bombarduoti, pradėjo bėgti. Gal visi ir nebėgo, bet daug labai mačiau bėgančių žmonių.

Alicija Žukauskaitė: Tai miestelis pasiliko visiškai tuščias?

Marija Kašekienė: Žinot, nemanau, kiti galėjo slėptis taip kur nors, ką čia gali pasakyti. Galėjo būti, kad ir liko. Ir pirmą dieną vokiečių nemačiau. Mes, kai išbėgom iš miestelio, tai nusikėlėm į tą (vietą), kur gimiau, kur tėvelio tėviškė buvo, Druskininkų kaime. Kai mes bėgom iš miestelio, mes bėgom Kauno gatve, o matėsi, kad Vilniaus gatve atvažiuo vyrai, padvados (vežimai), viena po kitos. Nepasakysiu skaičiaus, atsiprašau, ar trys, ar keturios. Atvažiuo (vyrai) stačiom (stovėdami), skubėdami, ir tie žmonės, kurie buvo mano apsupty (aplinkui) sakė, kad jie atvažiuoja plėšti žydų namų. Kaip jie plėšė, šito aš nemačiau.

Alicija Žukauskaitė: O kodėl būtent žydų namų?

Marija Kašekienė: Todėl kad žydai buvo miestelyje beveik pagrindiniai gyventojai. Aš jums sakiau. Tik gatvių galuose buvo lietuvių namai, o šiaip visos pagrindinės gatvės ir aikštė buvo apgyvendinti žydų.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs matėt, kaip jie grįžo su daiktais?

Marija Kašekienė: Nemačiau, nes mes pabėgom, tą dieną negrįžom į Merkinę.

Alicija Žukauskaitė: Aš supratau, kad jūs išsikraustėt iš Merkinės, bet ar jūs ateidavote į Merkinę? Ar jūs matėte, kas darėsi Merkinėje?

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Marija Kašekienė: Ateidavom. Kol kas (iš pradžių) atrodė viskas normalu. Aš turėjau draugę, žydaitę Leją Finkelytę, kuri ramių ramiausiai gatve vaikščiojo, bet buvo su žvaigžde ir ant krūtinės, ir ant pečių. Geltona. Bijau pasakyti, penkiakampė, atrodo, žvaigždė su raide „J“ vidury. Reiškia, Jude. Supratot? Tai va. Ir kai mes abidvi vaikščiojom, susitikom vokietį, vaikną, kariškį, kuris mus užkalbino. Tai mano draugė uždengė ranka žvaigždę, kad vokietis nematytų, kad ji žydaitė. Ji mokėjo susikalbėti, kadangi žydų kalba panaši į vokiečių. Nepasakysi, kad tą dieną ką nors baisaus padarė dar. Paskiau jau, pabuvus.

Alicija Žukauskaitė: O kas buvo paskiau?

Marija Kašekienė: Paskiau juos uždarė į žydų getą. Čia yra pastatas, parodyt galėčiau, kur buvo getas. Uždarė juos... Moteris vienam pastate, vyrus – kitam pastate. Nežinau, vienu žodžiu, buvo labai šiurpus dalykas, tai tik girdėdavau iš suaugusių kalbų, kad, reiškia, jie badavo, o labiausiai buvo ištroškę, vandens neatnešdavo niekas. Tai dar sugalvojau ateiti į miestelį ir gal vandens paduosiu, bet man tas neišėjo.

Alicija Žukauskaitė: Kodėl?

Marija Kašekienė: Kad vokiečių sargyba stovi. Sargybiniai stovi.

Alicija Žukauskaitė: Vokiečių sargybiniai, sakėt?

Marija Kašekienė: Aš negaliu pasakyt, negaliu pasakyt... Buvo tokių lietuvių, kurie, gal ten koks dalinys (būrys) įsikūrė, ar kaip ten pavadint... Mes tai vadinom smaugikais, nes jie paskiau šaudė žydus. O kokių laiku? Užpuolė (vokiečiai) birželio mėnesį, o šaudė tai, man atrodo, rugpjūtį.

Alicija Žukauskaitė: O jūs matėt, kaip šaudė?

Marija Kašekienė: Nemačiau, tik girdėjau. Šūvius girdėjau. Girdėjosi šūviai, ir tą vietą žinau, kur užkasti.

Alicija Žukauskaitė: Kokiam maždaug atstume jūs buvot nuo tos vietos, kur šaudė?

Marija Kašekienė: Oj, tai apie pusantro kilometro gal.

Alicija Žukauskaitė: Ar tai buvo tokie pavieniai šūviai, ar tai buvo tokios serijos? Koks tai buvo garsas?

Marija Kašekienė: Buvo ir serijos, ir pavieniai. Ir mes, vienu žodžiu, supratom, kalbėjo, kad žydus šaudys.

Alicija Žukauskaitė: Ar jūs po to buvotė nuėjusi į tą vietą, kur šaudė?

Marija Kašekienė: Ne, ne, bijojau. Dabar tai jau buvau prieš kiek čia metų, apžiūrėt. Pamiršau, kokie keturi, penki metai atgal.

Alicija Žukauskaitė: Ar teko matyti, kaip žydus varė į tą šaudymo vietą?

Marija Kašekienė: Neteko. Aš gi sakau, mes buvom pasitraukę.

Alicija Žukauskaitė: Ar galit prisimint, kiek laiko maždaug truko tas šaudymas?

Marija Kašekienė: Ot, bijau pasakyti. Nu, kokias... galėjo būti ir trys valandos. Gal daugiau.

Alicija Žukauskaitė: O kokių paros metu tai buvo?

Marija Kašekienė: Tai buvo... prieš pietus, gerokai po ryto (rytmečio).

Alicija Žukauskaitė: Ar su jumis mokėsi, ar buvo klasės draugų žydų?

Marija Kašekienė: Taigi sakiau, buvo. Buvo žydų mokykla, ir jie mokėsi žydų mokykloj, ir ta mokykla išlikus yra, o draugauti tai aš draugavau su (?..) Leja, man (ji) labai patiko, gera mergaitė tokia, labai verkiau, kai sužinojau, kad šaudė žydus. Visi buvom pašiurpę, visi. (Verkia).

The following transcript is the result of a recorded interview. The recording is the primary source document, not this transcript. It has not been checked for spelling nor verified for accuracy. This document should not be quoted or used without first checking it against the interview.

The interview is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Information about access and usage rights can be found in the catalog record.

Alicija Žukauskaitė: O ar buvo tokių lietuvių, vietinių, iš Merkinės, kurie dalyvavo saugant ar šaudant?

Marija Kašekienė: Aš jums pasakysiu: aš nemačiau, aš tik girdėjau suaugusių kalbas. Tai sakė, kad šaudė, bet tikros pavardės nežinau, bet vadino – Bučkelis. O čia jo namas yra dar. Bučkelis, Sinkevičius. Tai tas Bučkelis – gal Sinkevičius jo pavardė? O daugiau neatsimenu pavardžių. O šaudė iš anos pusės Nemuno (žmogus), Kvaraciejus pavardė, jis ten gyveno anoj pusėj Nemuno, bet atsidūrė čia kažkodėl, šaudė žydus. Tai va. O šaudė tai netuojau pat, kai karas prasidėjo, jau apie rugpjūčio mėnesį.

Alicija Žukauskaitė: Na, o sakykit, kas atsitiko su žydų turtu?

Marija Kašekienė: O, Dieve, ką aš galiu atsakyti į tokį klausimą? Išstampė, kam reikia. Kas gobšūs. Išstampė. Pirmą karo dieną lėkė į miestelį, tai ką kalbėt, kai sušaudė žydus? Kai žydai buvo uždaryti į getą, jų namai buvo ištuštinti. Iš kaimų, iš Gudakiemio kaimo, bet pavardžių negaliu pasakyti, nes neatsimenu. Iš Gudakiemio, iš Masališkio, iš Maksimonių... kaimų vyrai. Pavardžių nepasakysiu, neatsimenu.

Alicija Žukauskaitė: Na, ar teko pastebėti, kad kas nors turi kokių nors daiktų?

Marija Kašekienė: Ne, ne. Paskiau, kai viskas aprimo, mačiau apsirengusius drabužiais pažystamais. Supratot? O ką čia apie tuos daiktus. Tie daiktai buvo išgrobstyti iki karo, kai uždarė juos visus.

Alicija Žukauskaitė: Ant kokių žmonių jūs esate pastebėjusi...

Marija Kašekienė: Nepasakysiu šito, negaliu atsiminti.

Alicija Žukauskaitė: Bet matėsi, kad tai yra žydų rūbai?

Marija Kašekienė: Mačiau...

Alicija Žukauskaitė: O ką žmonės apie tai kalbėjo?

Marija Kašekienė: Nu, ką žmonės kalbėjo? Pašiorpę. Nepritarė tokiai akcijai, žinoma, jokių būdu. Aš kaip vaikas supratau, aš gi dar buvau vaikas, supratau, kad gerokai smerkia, smerkia. Apkalbėjo juos, kad jie prigrobė žydų turto. Bet ko nemačiau, tai nemačiau.

Alicija Žukauskaitė: O santykiai kaip nors pasikeitė su tuo Bučkeliu ar su tuo Sinkevičium?

Marija Kašekienė: O ką aš galiu pasakyti, vaikas būdama. Turbūt kad mažai pasikeitė. Žinot, toks metas, kad parodyti savo pažiūras buvo baisu. Suprantat? Jeigu jie šaudė, tai parodyti, kad tu jo nekenti, taip nebuvo, nes toks metas. Sunkus metas.

Alicija Žukauskaitė: Ar po to Merkinėj liko nors vienas žydas?

Marija Kašekienė: Po šaudymo?

Alicija Žukauskaitė: Pasislėpę kur nors arba kaip nors?

Marija Kašekienė: Šito nepasakysiu, geriau sukurčiau, negu sakyčiau. Nieko neatsimenu. Ten, kai juos nuvarė, ten tokia vieta, kad aplinkui miškai, tai sako, kad buvo bėgančių. Tada kulkosvaidžiais šaudė, kai bėga. Kai stovėjo suklupdyti ar kaip ten, tai šaudė su šautuvais, o kai jie bėga, tai jau girdėti kulkosvaidžių salvės. Buvo (girdėti). Žmonės kalbėjo, kad buvo, kurie bėgo. Bet nežinau nė vieno iš Merkinės išlikusio žydo. Jei ir išliko, tai į Merkinę negrįžo.